

Андрэй Курэйчык

СТАРЫ-СТАРЫ СЕНЬЁР З ВЯЛІЗНЫМІ КРЫЛАМІ

Па матывах аднайменнага апавядання Габрыэля Гарсіі Маркеса.

Пераклад Алеся Замкоўскага

Дзейныя асобы

Пелаё

Элісэнда, яго жонка

Айцец Гансага

Рыбак

Суседка

Першы сусед

Другі сусед (Густава, цяляр)

Трэці сусед

Дачка

Жанчына

Лунацік

Ямаец

Антрэпрэнёр

Жанчына-павук

Стары-стары сеньёр з вялізнымі крыламі

Дзеянне адбываецца ў двары дома Пелаё.

Карціна 1.

Двор Пелаё. Дождж. Пелаё збірае крабаў у мех. З дома чуваць сцішэлы плач немаўля.

ПЕЛАЁ. Эх, хе-хе... Колькі вас тут развялося. Напэўна, цёмныя часы надышлі... з чацвера. Элісэнда, Элісэнда! Колькі крабаў...

ЭЛІСЭНДА (*выходзіць з дома*). Я тут, Пелаё, не крычы так, дзіця паснула. Усю ноч надрывалася, стамілася...

ПЕЛАЁ. Трэці дзень ліе дождж, вось яны і развяліся.

ЭЛІСЭНДА. У нашага немаўля ўсё яшчэ цела агнём гарыць, баюся, раптам гэта чума.

ПЕЛАЁ. Я і кажу, на зямлі надышлі цёмныя часу. Пайду выкіну крабаў у мора...

ЭЛІСЭНДА. Добра, толькі не здзіўляйся, калі яны зноў панаразводзяцца.

ПЕЛАЁ. Былі часы яшчэ горшыя.

ЭЛІСЭНДА. Так, былі часы яшчэ горшыя. Толькі б ён у сне не памёр.

ПЕЛАЁ. Я хутка вярнуся...

Элісэнда ідзе ў дом. Пелаё ідзе да мора і выкідае крабаў. З неба да яго на панадворак падае стары з вялізнымі крыламі. Ён спрабуе ўзняцца, але не можа – яго крылы занадта вялікія, яны намоклі і сталі вельмі цяжкія. Пелаё вяртаецца і бачыць яго.

ПЕЛАЁ. Ого... Што толькі не прыроіцца ў такое надвор'е. Элісэнда!.. Элісэнда...

Пелаё бяжыць у дом і вяртаецца з Элісэндай. Яны моўчкі разглядаюць старога.

ЭЛІСЭНДА. Хто гэта?

ПЕЛАЁ. Я не ведаю.

ЭЛІСЭНДА. Адкуль?

ПЕЛАЁ (*паказвае ўверх*). Адтуль.

ЭЛІСЭНДА. Падобны на жабрака.

ПЕЛАЁ. А вочы як у антыквара.

ЭЛІСЭНДА. Гэта не антыквар.

ПЕЛАЁ. Але ж і не жабрак.

ЭЛІСЭНДА. Ага, гэта не жабрак. Сэрцам адчуваю, не жабрак. Паспрабуй загаварыць з ім.

ПЕЛАЁ. Сама паспрабуй.

ЭЛІСЭНДА. Чаму я? Акрамя таго, жанатая жанчына не павінна размаўляць з незнаёмым крылатым мужчынам. Ну чаго стаў! Пагавары з ім!

ПЕЛАЁ (*звяртаецца да старога*). Добры дзень. (*Стары маўчыць*). Маўчыць.

ЭЛІСЭНДА. Знайшоў, што сказаць. Вакол такі заняпад, такая галеча, а ты “добры дзень!”. Ты паглядзі на яго, які ён няшчасны... А ты яму – “добры дзень!”

ПЕЛАЁ (*да старога*). Хто ты? (*Стары маўчыць*). Ты адсюль, з тутэйшых мясцін?

ЭЛІСЭНДА. Можа, ён іншаземец?

ПЕЛАЁ. Ты іншаземец?

Стары маўчыць.

ЭЛІСЭНДА. Можа, ён нямы?

ПЕЛАЁ. Або глухі.

ЭЛІСЭНДА. Або глуханямы.

ПЕЛАЁ (*суправаджае словы жэстамі*). Гэй, стары! Ты зваліўся – зваліўся, на мой двор! Мой! Маё! Разумееш? Гэта тваё – а гэта, усё вакол, гэта маё? Зразумела?

Я Пелаё, Пелаё, а гэта мая жонка Элісэнда. Як яму паказаць, што ты мая жонка? (*Паказваюць*). Вось, жонка... А ты хто такі? Ты, а?

Стары пачынае казаць на дзіўнай, незразумелай мове.

ЭЛІСЭНДА. Што?

Стары паўтарае.

ПЕЛАЁ. Неяк неразборліва... (*Стары паўтарае*). Нічога не разумею...

Не разумею нічога, што ён гаворыць. Гэта не нашая мова.

ЭЛІСЭНДА. А чыя?

ПЕЛАЁ. Замежная... Напэўна, ён іншаземец, які патрапіў у катастрофу на замежным караблі, і яго бурай занесла чорт ведае куды.

ЭЛІСЭНДА (*надумала*). Паклічам суседку.

ПЕЛАЁ. Думаеш, яна ведае?

ЭЛІСЭНДА. Яна ведае ўсё пра жыццё і смерць, няхай паглядзіць на яго.

ПЕЛАЁ. Добра, хай будзе так. (*Элісэнда выходзіць*). І ўсё ж такі дзіўна, стары, што ў цябе такія вялікія крылы. Я не сустракаў у гэтай краіне людзей з такімі крыламі. Яны не курыныя, не арліныя і не галубіныя... З якога ты краю? І ці ёсць там крабы? (*Стары нешта адказвае*). Так, так, толькі я нічога не разумею. Нічога не разумею з таго, што ты мне гаворыш...

Уваходзіць Элісэнда разам з Суседкай. Суседка глядзіць на старога.

СУСЕДКА. Гэта анёл.

ЭЛІСЭНДА. Ды ну?

ПЕЛАЁ. Адкуль табе гэта вядома?

СУСЕДКА. Я ведаю.

ПЕЛАЁ. Ты ведаеш?

СУСЕДКА. Я ўпэўнена. Гэта анёл, ён ляцеў за дзіцём, але небарака такі стары, што яго збіла дажджом.

ПЕЛАЁ. Анёл у гэтым краі... Даўно такога не было.

СУСЕДКА. Я іх усіх ведаю, сённяшніх анёлаў. Яны ўсе змоўшчыкі.

ПЕЛАЁ. Хто?

ЭЛІСЭНДА. Чаму змоўшчыкі?

СУСЕДКА. Гэта я вам па праўдзе кажу. Сапраўды, сапраўды, я ж ведаю. Яны ўсе ўцекачы, якія ўратаваліся пасля вялікай змовы на нябёсах. Так, так, менавіта так!

ЭЛІСЭНДА. І ты кажаш, ён ляцеў за дзіцём?

СУСЕДКА. За тваім дзіцём.

ЭЛІСЭНДА. Трэба забіць яго палкай! Чуеш, Пелаё? Ён ляцеў за нашым дзіцём, яго трэба забіць палкай!

ПЕЛАЁ. Чую, чую... Эх, стары, у нядобры час ты ляцеў над маім домам. Я вымушаны цябе забіць... *(Ідзі, бярэ дубіну і падыходзіць да старога).*

СУСЕДКА. Правільна, Элісэнда, правільна, няма чаго дазваляць усялякім анёлам рабіць усё, што ім уздумаецца...

ЭЛІСЭНДА. Чаго ты чакаем, Пелаё?

ПЕЛАЁ. Зараз, зараз... *(Замахваецца, але не можа і апускае дубіну).* Нешта не магу я...

СУСЕДКА. Баішся?

ПЕЛАЁ. Не магу. Нешта духу не хапае. Гэта ж не краб – анёл усё ж такі... Ды паглядзі, як ён пазірае... Нельга ж дубінай, калі такі позірк...

ЭЛІСЭНДА. Тады замкні яго! Замкні, каб ён не мог зрабіць шкоду нашаму дзіцяці. Няхай сядзіць пад замком.

СУСЕДКА. Гэта правільна, так усім спакайней будзе.

ЭЛІСЭНДА. У куратнік замкні, там моцны сталёвы дрот і тоўстыя палі, няхай там сядзіць... Я не хачу, каб ён забраў маё дзіця, не хачу!

ПЕЛАЁ. Добра... *(Падыходзіць да старога, хапае яго і волакам цягне яго ў куратнік).* Табе тут і сапраўды будзе спакайней.

СУСЕДКА. Толькі ніхто не павінен ведаць, што ў вас на двары анёл.

ПЕЛАЁ. Чаму?

СУСЕДКА. Не варта, каб нехта ведаў. Гэта павінна быць таямніца. Вялікая таямніца. Чуеце? Я ведаю, я праўду кажу.

ЭЛІСЭНДА. Таямніца?

СУСЕДКА. Вялікая таямніца!

ЭЛІСЭНДА. Чуеш, Пелаё, што яна кажа? Гэта павінна быць вялікая таямніца. Ты нікому не павінны расказваць.

ПЕЛАЁ. Я і не збіраўся.

СУСЕДКА. Так, няхай гэта будзе таямніца.

ЭЛІСЭНДА. Так, няхай гэта будзе таямніца!

Карціна 2.

Уваходзіць Рыбак.

РЫБАК. А гэта праўда, што ў Пелаё на двары жыве анёл з плоці і крыві?

ПЕЛАЁ. Праўда, але гэта таямніца.

РЫБАК. Так, так, я ведаю, усе ўжо ў курсе. А гэта праўда, што анёл ляцеў забраць вашае дзіця, а Пелаё збіў яго каменем у цэлы пуд вагой?

ПЕЛАЁ. Ён сам зваліўся.

РЫБАК. А пра замову на нябёсах – праўда?

ПЕЛАЁ. Не ведаю, спытай у суседкі.

СУСЕДКА. Я ніколі не кажу няпраўды.

РЫБАК *(наказвае на куратнік)*. Гэта ён?

ЭЛІСЭНДА. Ён. Трэба было ўсё ж такі забіць яго палкай...

РЫБАК. А чаму нямыты?

ЭЛІСЭНДА. А ты на сябе паглядзі.

РЫБАК. На сябе я і дома магу паглядзець. *(Разглядае старога)*. Хм, нічога асаблівага... А што ён умее рабіць?

ПЕЛАЁ. Адкуль нам ведаць? Мы ж яго самі толькі што знайшлі.

РЫБАК. Можа, ён умее плесці сеткі ці вызначаць па зорах курс карабля? Мне як раз патрэбен памочнік, каб выходзіць у мора.

ПЕЛАЁ. Не падобны ён на Рыбака.

РЫБАК. Я навучу яго. Аддайце мне яго, а я вам прывязу вялікую баракуду і колькі заўгодна марскіх грабенчыкаў.

ЭЛІСЭНДА. Глядзі ты, чаго захацеў? Ты яго знайшоў, ці што?

РЫБАК. Навошта ён вам патрэбен?

ЭЛІСЭНДА. Не твая справа.

РЫБАК. А ў мяне ён бы справай заняўся. Вядома, на выгляд ён крыху стараваты. Але і стары спатрэбіўся бы для нечага...

ПЕЛАЁ. Сумняюся.

РЫБАК. Зараз паглядзім. Вось у мяне ёсць сетка *(Аддае яе старому)*. Гэта сетка, разумеш? Яе трэба закідваць у мора і лавіць рыбу, каб потым прадаваць яе на рынку. Зразумеў? Паспрабуй. Закінь яе, закінь у мора...

Стары накідвае сетку на іх.

РЫБАК. Ты што нарабіў? Гэй, гэй... *(Спрабуе выблытацца, але толькі заблытаецца яшчэ болей)*. Ты што нарабіў? Выпусці нас! Гэй, як цябе...

ПЕЛАЁ. І што нам цяпер рабіць?

ЭЛІСЭНДА. Моцная сетка...

РЫБАК. Дзіва што, самая моцная. Я акул ёй лаўлю...

ЭЛІСЭНДА. Ідыёт.

РЫБАК. Ён?

ЭЛІСЭНДА. Ён – не ведаю, а ты – дакладна!

ПЕЛАЁ. Нож у каго-небудзь ёсць?

ЭЛІСЭНДА. У доме...

РЫБАК. А ці не жадаеце вы мяне запрасіць у дом?

ПЕЛАЁ. Ды ўжо будзьце ласкавы...

РЫБАК. Дзякуй, гэта так міла. А гэта праўда, што анёлы зграямі лётаюць?

ЭЛІСЭНДА. А ну наперад! *(Іхае іх. Яны ідуць)*.

Анёл адзін.

Зацямненне.

Карціна 3.

Пелаё, які цэлую ноч забіваў крабаў, вяртаецца дадому. Яго чакае Элісэнда.

ПЕЛАЁ. Я, напэўна, выкінуў іх цэлую гару, але ўсё роўна шмат засталася.

ЭЛІСЭНДА. Пелаё, дзіцяці стала лепш. Уночы жар адпусціў яго, і ранкам яму захацелася есці. Я накарміла яго, і ён павесялеў. Ён махаў ручанькамі, быццам развітваўся з хваробай. Я ведаю, яна сыходзіць ад яго, і ён будзе жыць.

ПЕЛАЁ. Гэта, напэўна, таму што таго анёла збіў дождж.

ЭЛІСЭНДА. Нашае дзіця будзе жыць.

ПЕЛАЁ. А я думаю, мы павінны аддзячыць яму.

ЭЛІСЭНДА. Каму?

ПЕЛАЁ. Ну, гэтаму старому сеньёру з крыламі. Анёлу.

ЭЛІСЭНДА. Няхай так, хаця мне было б спакайней, калі б ты забіў яго тады, а цела яго даўно стала б марской цінай.

ПЕЛАЁ. Але ён жывы.

ЭЛІСЭНДА. Так...

ПЕЛАЁ. Яго трэба адпусціць. І тады цябе больш не будуць мучыць думкі пра яго.

ЭЛІСЭНДА. Правільна, пабудуем яму плит, дамо правізіі, шмат правізіі і салодкай вады і адпусцім у мора – няхай мора вырашае ягоны лёс.

ПЕЛАЁ. Так, мы будзем велікадушнымі.

ЭЛІСЭНДА. А як мы яму пра гэта скажам?

ПЕЛАЁ. А як людзі гавораць – языком. Спадзяюся, ён нас зразумее... Пойдзем на двор.

Элісэнда і Пелаё выходзяць на двор, а там каля клеткі сабраўся ўжо цэлы натоўп суседзяў, якія без усялякай пабожнасці забаўляюцца з анёлам.

ПЕРШЫ СУСЕД. Няхай скажа яшчэ што-небудзь. Мне падаецца, я пачуў слова “Курляндзя”.

ДРУГІ СУСЕД. Ды нічога такога ён не казаў.

ТРЭЦІ СУСЕД. Нейкі ён спарохнелы...

ДРУГІ СУСЕД. Напэўна, яны яго не кормяць.

ПЕРШЫ СУСЕД. Ды ён галодны. *(Да анёла)*. На, бяры, гэта фасоля!

ТРЭЦІ СУСЕД. Нічога не есць.

ПЕРШЫ СУСЕД *(да анёла)*. Не любіш фасолю?

Анёл адказвае.

ДРУГІ СУСЕД. Я думаю, што, маючы крылы, ён павінны есці тое, што ядуць усе крылатыя. Трэба даць яму фаршу, сырога.

ПЕРШЫ СУСЕД. Па-мойму, я дакладна пачуў слова “Курляндзя”. Абсалютна дакладна, я пачуў “Курляндзя”. Гэта курляндскі анёл.

ТРЭЦІ СУСЕД. Можа, у яго камяк у горле, таму ён ні есць, ні гаворыць. Я ведаў аднаго, у таго быў камяк у горле, ды такі, што вытыркаўся з шыі быццам другі кадык.

ДРУГІ СУСЕД. І што?

ТРЭЦІ СУСЕД. І нічога, – нічога добрага. Блага ён скончыў. Спрабаваў яго праглынуць і ўдушыўся.

ПЕРШЫ СУСЕД (*да анёла*). Ну, кажы “Курляндыя”, скажы “Курляндыя”.

ПЕЛАЁ. Ды што вы да яго прычапіліся?

ТРЭЦІ СУСЕД. А вы ўпэўнены, што ён анёл?

ПЕЛАЁ. Не ведаю. А вам якая справа?

ПЕРШЫ СУСЕД. А што, ужо і паглядзець нельга?

ЭЛІСЭНДА. Чаму нельга, мы людзі сумленныя – ніхто пра нас нічога іншага сказаць не можа. Глядзіце на здароўе. Толькі не злуйце яго.

ДРУГІ СУСЕД. Як тваё дзіця?

ЭЛІСЭНДА. Паправілася.

ПЕРШЫ СУСЕД (*да анёла*). Блага ты лятаеш, стары. Не выканаў сваю работу, не забраў дзіця...

ПЕЛАЁ (*да Першага суседа*). Ты лепей памаўчы, а то заробіш зараз па зубах...

ЭЛІСЭНДА. Так, Пелаё, лясні яму па зубах, каб больш ніколі, ніколі не думаў такога гаварыць!

ДРУГІ СУСЕД (*да Трэцяга суседа*). Ох, лёгка яму не будзе, у Пелаё рука цяжкая...

ТРЭЦІ СУСЕД. Рука – цяжкая, а вось калі ён доўбню возьме, то тут – трымай Божа...

Пелаё з недвухсэнсоўным выглядам рухаецца да Першага суседа. Той спалохана адступіць. У гэты момант уваходзіць айцец Гансага і Рыбак.

Карціна 4.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Хто тут дарма ўзгадвае Бога? А? Я вам пакажу, сукіны дзеці?

ПЕРШЫ СУСЕД (*ратуецца, кідаецца да айца Гансага*). Айцец, я хацеў вам спавядацца.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Не зараз, сын мой, пазней... Саграшы яшчэ, каб не турбаваць Бога дробязямі.

ЭЛІСЭНДА. Айцец Гансага, мы так рады бачыць вас у нашым доме.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Добрага дня, Элісэнда. Пелаё, можна цябе на хвілінку.

ПЕЛАЁ. Навошта?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Я чуў... Я нават не ведаю, як сказаць... Тут з’явіліся чуткі, ну канешне, толькі чуткі, што ў цябе ў куратніку... Шчыра кажучы, нават не ведаю, як сказаць...

РЫБАК. Анёл.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Закрый рот! Сам ведаю, што сказаць! Немагчыма пагаварыць, кожны будзе падказваць! Ну, увогуле... анёл.

ПЕЛАЁ. Праўда?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну, я таксама не паверыў. Як у такое можна паверыць? Анёл у куратніку – дурноцце...

РЫБАК. Ды вось ён, у куратніку...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. У куратніку? Дзе? *(Паварочваецца, бачыць старога ў куратніку)*. Дык гэта праўда...

ПЕЛАЁ. Праўда.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА *(надыходзіць да куратніка, разглядае старога)*. Так... У каго якія меркаванні?

УСЕ. Ну... Гэта... Ну, увогуле... Гэта...

Усё перарастае ў агульны тлум.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Маўчаць! Цяпер тое ж самае, але па адным. Ты!

ПЕРШЫ СУСЕД. Гэта анёл.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Нечаканае меркаванне. Усе так думаюць? *(Маўчанне)*. Няхай сабе. А калі не анёл?

ДРУГІ СУСЕД. Хто ж тады?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Правільна. І што будзем з ім рабіць? *(Як толькі ўсе пачынаюць гаварыць – раве)*. Па адным!

ТРЭЦІ СУСЕД. У мяне ёсць думка...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Вось толькі не трэба нас пужаць.

ТРЭЦІ СУСЕД. Я прапаную прызначыць яго алькальдам¹. Так, алькальдам! Алькальдам. Бо што атрымліваецца, ва ўсіх алькальды – хто?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Хто?

ТРЭЦІ СУСЕД. Людзі, так, а ў нас будзе анёл. Добра атрымліваецца, га?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Усё?

ТРЭЦІ СУСЕД. Усё.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Яшчэ меркаванні ёсць?

ПЕРШЫ СУСЕД. Ён стане генералам.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Кім?

ПЕРШЫ СУСЕД. Генералам.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Гэта цікава. Ну-ну, працягвай...

ПЕРШЫ СУСЕД. Калі я зірнуў на яго, на яго гераічны твар, – паглядзіце, у яго ж гераічны твар, – то адразу гэта зразумеў.

ДРУГІ СУСЕД. Сапраўды, твар у яго, дык твар...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА *(з сумневам)*. Гэта так...

ПЕРШЫ СУСЕД. Ён стане генералам, атрымае пяць зорак і выйграе ўсе войны.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ёсць меркаванні ў разумных людзей?

ДРУГІ СУСЕД. Я думаю, гэта пытанне няпростое, яго не сабраўшы розуму не вырашыш.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Разумна. Працягвай.

ДРУГІ СУСЕД. Дзякуй. Я думаю, прааналізаваўшы сітуацыю, паколькі нам у рукі патрапіў такі скарб, то грэх яго не выкарыстаць.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Як?

ДРУГІ СУСЕД. Зразумелая справа як. Для размнажэння.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Для чаго?

¹ Алькальд – у Іспаніі і некаторых краінах Лацінскай Амерыкі глава муніцыпалітэту (гарадской адміністрацыі), што адпавядае пасадзе мэра ў заходнееўрапейскіх і англасаксонскіх краінах.

ДРУГІ СУСЕД. Вядома, для стварэння новай пароды людзей. Людзей з крыламі! Людзей, гатовых узяць увесь цяжар Сусвету... Я нават гатовы аддаць для гэтага... усё, нават сваю дачку.

ТРЭЦІ СУСЕД (*да Першага суседа*). Спрытна ён прыдумаў. Бачыў ягоную дачку – такая страшная, што куры кідаюцца ва ўсе бакі. А што будзе, калі ён злучыць яе з анёлам?

ПЕРШЫ СУСЕД. Жахоцце... Вось выйдзе новая раса!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Я ўсё чую. (*Да Другога суседа*). Ты скончыў?

ДРУГІ СУСЕД. А што яшчэ? Ну як, па-мойму, цудоўная ідэя? А?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА (*уздыхае*). Божа, вакол мяне адны толькі ідыёты. (*Да Рыбака*). Ну, а ты што думаеш?

РЫБАК. Я?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ты?

РЫБАК. Няправільна ўсё гэта.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Правільна! Мне трэба памаліцца. (*Адыходзіць ад яго, моліцца*).

ПЕРШЫ СУСЕД (*да Другога суседа, наказвае на айца Гансага, ціха*). А ён раней быў лесарубам. Паглядзі, які лоб.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА (*скрозь малітву*). Я ўсё чую.

ТРЭЦІ СУСЕД. А я чуў пра такое... У адной вёсачцы, на поўдзень ад Вялікай ракі, таксама з'явіўся мужык з крыламі. Праўда, той малады быў. Таксама ўсе падумалі – анёл! А потым высветлілася, што гэта пацыент нейкага новага медыцынскага цэнтра. Зараз жа медыцына дасягнула вялікага развіцця. Вось дактары і прышывалі там каму што: каму – крылы, каму ногі лішнія, каму – рукі, а каму і што-небудзь... Ну, гэта ўжо для забавы. Нават галаву прышывалі, калі мала каму адной...

ДРУГІ СУСЕД. А таму мужыку, што, крылы былі патрэбны?

ПЕРШЫ СУСЕД. Ды і навошта ўвогуле яны патрэбны? Навошта чалавеку крылы?

ТРЭЦІ СУСЕД. Гэта праўда, няма да чаго. Трэба праверыць, ці прышытыя крылы ў гэтага?

ПЕЛАЁ. Не, не, свае. Можца нават не глядзець – ні шва, ні ранкі, нібыта з імі нарадзіўся.

ПЕРШЫ СУСЕД. Дзіўна... А яшчэ я чуў пра з'яўленне Святой Панны Марыі да святой пастушкі...

ДРУГІ СУСЕД. Ну, Святая Дзева з'яўлялася многім. На ўзбярэжжы гэта звычайная справа. Акрамя таго (*паказвае на старога*), ён жа не Святая Дзева Марыя.

ТРЭЦІ СУСЕД. Так, гэта не пані...

РЫБАК. А я чуў, што ў адной сям'і нарадзілася дзіця са свінячымі капыткамі. Яно так смешна цокала, што яму давялося зрабіць лямцавыя пантофлікі...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА (*заканчвае малітву, устае*). Усё зразумела... Адчыніце мне дзверы.

Пелаё адчыняе дзверы куратніка.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ніхто за мной не ідзе.

РЫБАК. А я?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. А ты – увогуле адыдзі. (*Уваходзіць у куратнік, разглядае старога, вітаецца з ім на латыні, анёл не адказвае*). Не разумее на латыні... Дзіўна... (*Спрабуе зноў – без поспеху. Выходзіць*).

ЭЛІСЭНДА. Ну што?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Смярдзіць.

ПЕЛАЁ. Дык гэта ж куратнік.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ведаю. (*Звяртаецца да ўсіх*). Браты і сёстры... Не, мне тут нізка казаць... Я ж святар, я павінны ўзвышацца... (*Узыходзіць на ўзвышэнне*). Браты і сёстры... Тое, што здарылася ўчора...

ТРЭЦІ СУСЕД. А што здарылася?

ПЕРШЫ СУСЕД. Эстэр двойню нарадзіла.

ДРУГІ СУСЕД. Так? Ад каго?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Чаму мяне ніхто не слухае? Я што тут, сам з сабой размаўляю? Нікому не цікава?

ТРЭЦІ СУСЕД. Даруйце, айцец Гансага, працягвайце...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Сапраўдаы, магу? Нікому не перашкаджаю. Дык вось, што я хачу вам сказаць... Толькі спачатку адкажыце мне на адно пытанне, ты (*паказвае на Пешага суседа*), скажы мне, толькі праўду кажы – ад каго нарадзіла Эстэр?

ПЕРШЫ СУСЕД. Ад Радрыга.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Я так і думаў! Эх ты! Вось шлюха... Дык пра што гэта я?

РЫБАК. Куратнік.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Сам ведаю. Не дайце свайму розуму збянтэжыцца і ашукацца! Я, ваш духоўны пастыр, нагадваю вам, дзеці мае, што д'ябал мае паскудную звычку звяртацца да маскарадных сродкаў, каб спакусіць іншых. Бо калі крылы не могуць служыць асноўнай прыкметай вызначэння розніцы паміж ястрабам і аэрапланам, то яшчэ менш па іх можна распазнаць анёла.

ПЕРШЫ СУСЕД. Дык ён не анёл?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Я гэтага не сказаў.

ДРУГІ СУСЕД. Значыць, ён анёл.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. І гэтага я не сказаў. Але я абяцаю вам напісаць ліст епіскапу – каб той напісаў яшчэ больш высокай асобе, якая ў сваю чаргу напіша самому Папу Рымскаму, і такім чынам канчатковы вердыкт будзе сыходзіць ад суда самага найвышэйшага. У мяне ўсё па гэтым пытанні (*злазіць з узвышэння*). Усе вольныя. Бывай, Пелаё, Элісэнда. Ужо і не ведаю, што сказаць.

ПЕЛАЁ. Пачакаем вердыкту.

ЭЛІСЭНДА. Галоўнае, ён не забраў нашае дзіця. Хочаце чарачку чаго-небудзь? На дарожку... (*Падносіць яму чарачку*).

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Там разбяруцца (*n'e. Да Рыбака*). Ідзем...

Айцец Гансага і Рыбак сыходзяць. Астатнія суседзі абступаюць куратнік і разглядаюць старога з неверагодна вялізнымі крыламі.

Зацямненне.

Карціна 5.

Людзі стаяць роўненькай чаргой да куратніка. Там стаіць Элісэнда.

ЭЛІСЭНДА. Пяць сэнтава за прагляд анёла. Пяць сэнтава, і вы на свае вочы пабачыце сапраўднага анёла! З крыламі і пер’ем... Ветэрана нябеснай замовы. Будучага родапачынальніка новай расы. Пяць сэнтава...

ЖАНЧЫНА (*падыходзіць да Элісэнды*). Тут жыве анёл?

ЭЛІСЭНДА. Тут, жанчына, тут. Хочаш на яго паглядзець? Пяць сэнтава.

ЖАНЧЫНА. Бог з табой, навошта мне на яго глядзець. На карцінках яны лепей выглядаюць – прыгожыя, маладыя, мытыя...

ЭЛІСЭНДА. А навошта прыйшла?

ЖАНЧЫНА. Хварэю я.

ЭЛІСЭНДА. Што такое?

ЖАНЧЫНА. Паслухай.

ЭЛІСЭНДА. Што?

ЖАНЧЫНА. Сэрца, чуеш?

ЭЛІСЭНДА. Не.

ЖАНЧЫНА. Яно б’ецца не так, як трэба, маё сэрца... Я лічу ягоныя ўдары яшчэ з дзяцінства, але іх колькасць ніколі не дасягае патрэбнага. Кажуць, анёлы дапамагаюць у сардэчных справах.

ЭЛІСЭНДА. Ну, плаці пяць сэнтава. (*Жанчына ўздыхае, але плаціць, падыходзіць да куратніка і дакранаецца да анёла*). Ну як, палягчэла?

ЖАНЧЫНА. Гэта ж, напэўна, не адразу...

ЭЛІСЭНДА. А калі?

ЖАНЧЫНА. Цяпер яму трэба разагнацца.

ЭЛІСЭНДА. Каму? Старому?

ЖАНЧЫНА. Сэрцу. Майму сэрцу...

ЭЛІСЭНДА. А... Наступны!

Жанчына выходзіць. Да Элісэнды падыходзіць Ямаец, дае ёй грошы.

ЯМАЕЦ. Я прыехаў з Ямайкі.

ЭЛІСЭНДА. Таксама палячыцца?

ЯМАЕЦ. Хутка ўжо ноч.

ЭЛІСЭНДА. І што?

ЯМАЕЦ. Джа² дыхае... А што людзі робяць ноччу?

ЭЛІСЭНДА. Спяць.

ЯМАЕЦ. Джа ведае... Я не магу спаць.

ЭЛІСЭНДА. Зусім?

ЯМАЕЦ. Зусім.

ЭЛІСЭНДА. Даўно?

ЯМАЕЦ. Джа памятае... З нараджэння. А яшчэ гэты шум...

² Джа – кароткая назва імя Яхве, адно з імёнаў Старазапаветнага Госпада Бога ў першапачатковым яўрэйскім тэксе Бібліі. Так называюць Бога прадстаўнікі растафарыянства (растамааны). У 1970-х гадах растафарыянства распаўсюдзілася на Ямайцы, дзякуючы музычнаму стылю рэгі. Адзін з найбольш яркіх прадстаўнікоў – спявак Боб Марлі.

ЭЛІСЭНДА. Які?

ЯМАЕЦ. Джа чуе... Зоры...

ЭЛІСЭНДА. Зоры?

ЯМАЕЦ. Яны шэпчуць... Ох, я... Яны так шэпчуць. Проста начны кашмар – якія яны шумныя. Гэтыя зоры... Асабліва Паўднёвы Крыж і Стралец... Яны перашкаджаюць мне спаць.

ЭЛІСЭНДА. Разумею. Вось у мяне дзіця, і яно таксама плача па начах.

ЯМАЕЦ. Джа смяецца. Ну куды дзіцяці да зораў, яно – адно, а іх – шмат-шмат...

ЭЛІСЭНДА. Анёл там.

Ямаец ідзе да куратніка, але Элісэнда кліча яго.

ЭЛІСЭНДА. Паслухай, ямаец, а хто такі Джа?

ЯМАЕЦ. Джа – гэта Джа...

Ямаец ідзе да куратніка, п'яе нейкія ямайскія песні.

Уваходзіць Лунацік.

ЛУНАЦІК. У мяне нічога. Усё добра, усё добра, усё проста цудоўна. Толькі не даручайце мне нічога рабіць, добрая гаспадыня.

ЭЛІСЭНДА. А я і не збіралася табе нічога даручаць.

ЛУНАЦІК. Калі ласка, не трэба мне даручаць нічога рабіць!

ЭЛІСЭНДА. Ды я і не збіралася!

ЛУНАЦІК. Сапраўды? Уф, як гара з плячэй. Вы не падманваеце мяне?

ЭЛІСЭНДА. Ты вар'ят?

ЛУНАЦІК. Не, што вы. Гэта ямаец – вар'ят.

ЭЛІСЭНДА. А чаму табе нельга нічога даручаць?

ЛУНАЦІК. Я лунацік.

ЭЛІСЭНДА. Ходзіш па начах?

ЛУНАЦІК. Не, я лепей, дакладней – горш... Ноччу я знішчаю тое, што рабіў днём. Уяўляеце? Даручаюць мне зрабіць сеткі, а ўночы я іх рву... Днём скажуць пакрыць дах трыснягом, а ноччу нехта падпальвае дах, і ўвесь дом згарае дашчэнту. І кожную ноч я бадзяюся і шукаю тое, што зрабіў днём, каб знішчыць гэта самым бязлітасным чынам... Таму не трэба мне нічога даручаць зрабіць! А мне так хочацца што-небудзь зрабіць! Так хочацца! Хочаце я вам плот адрамантую! Ці веранду зраблю!

ЭЛІСЭНДА. Не, не, не трэба...

ЛУНАЦІК. А рانیцай я прачынаюся і бачу, што ўсё разбурана... Усё разбурана!
(Плача).

ЭЛІСЭНДА. Бедненькі. Ідзі да яго, ідзі, раптам, сапраўды, дапаможа.

ЛУНАЦІК. Дакладна не трэба нічога рамантаваць? А то я магу...

ЭЛІСЭНДА. Не, не, мы самі... Бедненькі!

Лунацік падыходзіць да анёла, кранае яго.

ЛУНАЦІК (*збіраецца сыходзіць*). Там куратнік у адным месцы пакрывіўся, дык я выправіў...

ЭЛІСЭНДА. Не! Не!

ЛУНАЦІК. Пажартаваў я, пажартаваў... (*Выходзіць*).

Карціна 6.

З'яўляецца Пелаё.

ПЕЛАЁ. Ну як?

ЭЛІСЭНДА. Мы з табой сталі багатымі, Пелаё! А чарга жадаючых паглядзець на яго цягнецца да гарызонту...

ПЕЛАЁ. Мож, яго пакарміць? Ён выглядае змучаным.

ЭЛІСЭНДА. Гэта чаму?

ПЕЛАЁ. Зусім блага выглядае. Чым іх кормяць?

ЭЛІСЭНДА. Не ведаю. Гэта ж не чалавек...

ПЕЛАЁ. А хто ведае?

Раптам з'яўляецца Суседка.

СУСЕДКА. Вы хочаце ведаць, чым кормяць анёлаў? Я магу сказаць вам абсалютна дакладна. Крышталямі камфоры...

ЭЛІСЭНДА. Камфоры?

СУСЕДКА. Менавіта крышталі камфоры – і нічога іншага. Калі хочаце ведаць, гэта і ёсць спецыяльная ежа анёлаў. У мяне як раз ёсць крыху, магу прадаць...

ПЕЛАЁ. Давай. Карміць яго ўсё роўна нечым трэба... Паглядзі, ён зусім змарнеў... Я баюся, каб не памёр.

СУСЕДКА (*выцягвае мяшэчак*). Гэта самая лепшая камфора. Пяцьдзясят сэнтава.

ЭЛІСЭНДА. Колькі?

СУСЕДКА. Ну, ежа анёлаў дорага каштуе.

ЭЛІСЭНДА. Добра... (*Набывае*). Сеньёр анёл, стары, гэі, вазьмі. (*Прапануе яму камфору, той не бярэ*). Не хоча...

СУСЕДКА. Значыць, не галодны! Я пайшла... (*Выходзіць*).

ЭЛІСЭНДА (*анёлу*). Ну паглядзі, смачная камфора... Ммм! Якая смачная камфора! Цьфу! Якая гідота!

ПЕЛАЁ. Не будзе ён камфору...

ЭЛІСЭНДА. Мож, яны ўвогуле не ядуць?

ПЕЛАЁ. Добра, што крабаў менш стала...

ЭЛІСЭНДА. Заходні вецер заўжды прыносіць засуху.

ПЕЛАЁ. Так, заходні вецер... Паслухай, Элісэнда, прынясі мне што-небудзь перакусіць... Толькі не крышталёў камфоры... (*Жонка выходзіць у дом. Да старога*). Ты павінен харчавацца. Голад – гэта не лепшы сябра, ага... Кожная жывая істота нечым харчуецца, ага, на тое яна і жывая. Вось нават апошні краб... Я памятаю, у дзяцінстве мы галадалі – нас было шмат, а ежы мала. І гэта было самае жахлівае... Таму я ем усё...

Уваходзіць Элісэнда з місай.

ЭЛІСЭНДА. Вось, перакусі...

ПЕЛАЁ. Што гэта? (*Глядзіць*). Ты ж ведаеш, я цярапец гэтага не магу!

Анёл нешта кажа.

ЭЛІСЭНДА. Чуеш? Нешта мармыча...

ПЕЛАЁ. Ты хочаш баклажаннай кашкі? (*Анёл сцвярджальна ківае*). Бяры... Бяры. (*Анёл нясмела бярэ і есць*). Глядзі, яму падабаецца... Табе падабаецца? А можа, ён ужо занадта стары, і нічога іншага проста не можа есці.

ЭЛІСЭНДА. Можа, баклажанная кашка – гэта і ёсць ежа анёлаў? (*Глядзіць на старога*). Ну што, паеў? Давай сюды місу. Давай... (*Бярэ*). Глядзі ты, зусім мала з'еў, з краёчку толькі ўзяў і ўсё... Як мала трэба анёлу для шчасця. Не тое што чалавеку.

ПЕЛАЁ. Трэба прыбрацца, а то хутка прыйдуць паломнікі.

ЭЛІСЭНДА. Так, толькі ўночы здараюцца спакойныя дзянёчкі. Дурное сказала, але ж я жанчына. Затое правільна сказала!

ПЕЛАЁ (*да анёла*). Ну што, у кожнага свой занятак у жыцці, табе сядзец у куратніку, а нам – цябе паказваць. Паломнікам – на цябе глядзець, а айцу Гансага распедаваць тваё з'яўленне. Жыццё ідзе сваім парадкам, ці не так?

ЭЛІСЭНДА. Не ведаю, так яго і пакінем?

ПЕЛАЁ. Трэба паспрабаваць навучыць яго гаварыць.

ЭЛІСЭНДА. Нешта ён не выглядае вельмі разумным.

ПЕЛАЁ. Ну, калі можна навучыць гаварыць нават папугая ара, то чаму нельга навучыць гаварыць анёла?

ЭЛІСЭНДА. Ну паспрабуй...

ПЕЛАЁ (*падыходзіць да куратніка і спрабуе размаўляць са старым*). Добры дзень... Мяне клічуць Пелаё. Я – Пелаё. Я! Пелаё. А ты хто?

Анёл нешта адказвае.

ЭЛІСЭНДА. Нічога ён не разумее.

ПЕЛАЁ. Ды пачакай ты. Не так проста ў чужой абстаноўцы знайсці агульную мову. (*Зноў звяртаецца да старога*). Я – Пелаё. Гэта – мой дом. Мой дом! Паўтары. Мой дом. Мой дом. (*Анёл нешта кажа*). Не, ты паўтары – мой дом. Мой дом!

Анёл нешта кажа на незразумелай мове.

ЭЛІСЭНДА. Ды нічога ён табе не паўторыць. Гэта нейкі адсталы анёл...

ПЕЛАЁ. Не ўсё адразу. (*Да старога*). Давай яшчэ раз. Вось, глядзі, бачыш – гэта мой дом. Скажы, мой дом, мой дом! Гэта ж проста. Ну скажы, мой дом... (*Паўза. Анёл нешта адказвае. Пелаё безнадзейна ківае галавой*). Так, напэўна, гэта для яго занадта складана...

ЭЛІСЭНДА. Ну вось, бачыш, я ж казала.

ПЕЛАЁ. Але ж для нечага яго трэба прыстасаваць.

ЭЛІСЭНДА. А навучы яго двор месці. Можа, ён здольны да фізічнай працы?

ПЕЛАЁ. Не ведаю, не ведаю, трэба паспрабаваць. (*Выводзіць анёла на двор, бярэ мятлу*). Вось глядзі, гэта мятла. Ёй мятуць двары. Вось так, вось так, разумеш? Каб смецце ў кучкі... Вось так, вось так... Цяпер ты паспрабуй.

Анёл бярэ мятлу, але нічога з ёй не робіць.

ПЕЛАЁ. Не (*зноў забірае мятлу*), трэба месці. Вось так, вось так... (*Анёл глядзіць на мятлу. Бярэ яе і пачынае вырабляць усялякія пацешныя штукі. Пелаё ўздыхае*). Ох, баюся, ён ні да чаго не прыгодны...

ЭЛІСЭНДА. Шкада, у доме быў бы да месца яшчэ адзін работнік...

Уваходзіць Другі сусед. Ён апрануты па-святочнаму, з ім апранутая ва ўсё белае і шыкоўнае страшная дзяўчына, ягоная дачка, а за імі – астатнія суседзі, Рыбак і айцец Гансага.

ПЕЛАЁ. А гэта што яшчэ за справы?

ДРУГІ СУСЕД. Добрага дня, гаспадар. Добры дзень, гаспадыня. Добры дзень спадар Анёл.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА (*з перасцярогай*). Ну, ну, ну...

ДРУГІ СУСЕД. Я меў на ўвазе, сеньёр з вялізнымі крыламі.

ЭЛІСЭНДА. Што гэта за працэсія? Няўжо на самым версе змянілі каляндар, і сёння святкуюць дзень святога Санцьяга³ ці Адэльмы⁴?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Нічога не змянілі. Дзякуй Богу, усё як было. Але дзень асаблівы.

ПЕЛАЁ. Чаму?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Таму што наш добры цяляр і паслухмяны парафіянін Густава выдае сёння замуж сваю... не буду казаць лішніх кампліментаў, такую, значыць, якая ёсць, дачку замуж. (*Паўза*). Нарэшце...

ПЕЛАЁ. Сур'ёзна?

ЭЛІСЭНДА. І за якога ж шчасліўца, даруй Божа?

ДРУГІ СУСЕД (*у нерашучасці*). Ну, дык гэта...

РЫБАК. Ды за вашага анёла.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ды сыдзі ты! Такім чынам, Пелаё, мы тут параіліся і вырашылі. Іншага выпадку можа і не быць. Ну, ты разумеш... Хто ж за яе пойдзе на цвярозую галаву? Але ж і мы не інквізіцыя. Так што сямейнае шчасце ім забяспечана. А ці атрымаецца з іх новая парода людзей ці не атрымаецца – не нам загадваць. На ўсё воля Божая...

ЭЛІСЭНДА. Э, не, так справа не пойдзе. Нам лішні рот не патрэбны. Ды яшчэ такі...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Нядобра, Элісэнда. Сама мужа маеш, а іншым, значыць, ужо і сямейнага шчасця ў жыцці пабачыць нельга.

³ Адна з распаўсюджаных у Іспаніі імёнаў апостала Іакава Завядзеева. Лічыцца святым заступнікам барацьбы іспанцаў супраць мусульман.

⁴ Цалкам магчыма, што А.Курэйчык адсылае чытача да рамана Умберта Эка "Імя ружы". У ім галоўны герой Вільгельм Баскервільскі расследуе смерць нейкага Адэльмы Артанскага, манаха бенедыктынскага манастыра.

ДРУГІ СУСЕД. Мая дачка – дзяўчына нявінная.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ты навошта гэта сказаў? Ясная справа, што нявінная, калі ад яе за вярсту шарахаецца любы чалавек мужчынскага полу.

ПЕЛАЁ. Ды не, вы не падумайце. Я не супраць, няхай жэняцца. Толькі ўсё павінна быць па ўзаемнай згодзе.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Вядома. Мы ж не звяры, каб гвалтам прымушаць з ёй жаніцца.

ДРУГІ СУСЕД. А калі ён не захоча?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Слухай, чаго ты лезеш? Тут усе дзеля цябе, як могуць, стараюцца, а ты лезеш? Захоча, не захоча... Ты што чуеш ад яго слова супраць?

ДРУГІ СУСЕД. Не. Дык ён жа ўвогуле па-нашаму не гаворыць.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Менавіта...

ДРУГІ СУСЕД (*б'е сябе па лбе*). А...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Прапаную спытаць у маладых.

ПЕЛАЁ (*падыходзіць да нявесты*). Добры дзень, сеньярыта. (*Яна маўчыць*).
Добры дзянёчак сёння, ці не так?

ДАЧКА. Замуж хачу.

ДРУГІ СУСЕД. О! Я ж казаў... Я казаў, яна хоча.

ПЕРШЫ СУСЕД. Канешне, хоча. Нават калі б ёй бегемота прапанавалі, яна б доўга не тапталася.

ТРЭЦІ СУСЕД. Шкада старога. Можа, падарыць яму цёмныя акуллары? Каб рэальнасць не здавалася яму такой страшнай?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Размовы тут! Працягвай, Пелаё.

ПЕЛАЁ. Ды пра што мы з табой размаўлялі?

ДАЧКА. Замуж хачу.

ПЕЛАЁ. Цудоўна, цудоўна. А за каго?

Другі сусед таемна паказвае ёй на анёла.

ЭЛІСЭНДА. А ты не падказвай! Не падказвай.

ДРУГІ СУСЕД. А што я? Я нічога... Я проста...

ЭЛІСЭНДА. Рукі...

ДРУГІ СУСЕД. Што рукі? У мяне, можа, сутаргі. Сутаргі.

ПЕРШЫ СУСЕД. Так хоча дачку сплавіць, што ў сутаргах б'ецца. Вось бядак.

ПЕЛАЁ. Сеньярыта, а за гэтага чалавека хочаш замуж? (*Паказвае на Рыбака*).

ДАЧКА. Хачу.

РЫБАК. Што?! Ратуйце!

ПЕЛАЁ. А за гэтага? (*Паказвае на Першага суседа*).

ДАЧКА. Хачу.

ПЕЛАЁ. А за гэтага? (*Паказвае на Трэцяга суседа*).

ДАЧКА. Хачу.

ПЕЛАЁ. А за айца Гансага?

ДАЧКА. Вельмі хачу...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ды ты што! Дзякуй Бога, мне нельга такім спакушацца.

ДАЧКА. А я ўсё роўна хачу...

ПЕЛАЁ. А за таго бруднага старога з крыламі?

Паўза. Другі сусед падказвае ёй, маўляў, згаджайся.

ЭЛІСЭНДА. Што такое? Зноў сутаргі?

ПЕЛАЁ. Ну дык што? Хочаш за яго замуж?

ДАЧКА. Замуж... хачу. *(Заплакала).*

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну дзякуй Богу! Яна згодная. Усе чулі, яна закаханая ў яго. Яна згубіла розум...

РЫБАК. Гэта дакладна...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Яна розум згубіла ад яго, дурань, і ад ягоных крылаў. Бачу, справа ідзе да вянчання. Вашаму госцю пашчасціла. Шчыра яму зайздросчу, і мы ўсе зайздросцім. Такая жонка, такі цесць... Карацей, сямейка што трэба...

ЭЛІСЭНДА. Ды яна ж за любога пайсці згодная!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну, значыць, і за вашага старога таксама. Усё, згода ёсць. Справа вырашана, дзякуй Богу. Час заняцца абрадам вяселля. У нас усё з сабой...

СУСЕДЗІ і РЫБАК. Так, так, у нас усё ёсць... *(Паказваюць на бочкі з віном і ежу).*

ПЕЛАЁ. А стары? Ці меркаванне жаніха не лічыцца?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Пелаё, ну што ты насамрэч. Людзям патрэбна свята... *(Паўза).* Добра, пытай.

ДРУГІ СУСЕД *(яго трасе).* Ён не згодзіцца... Дакладна, не згодзіцца...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Не пішчы.

ДРУГІ СУСЕД. Скажы яму пра пасаг. Скажы, я даю воз і два запасныя колы.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Разам з тваёй дачкой царства заморскае трэба даваць, і ўсё роўна мала будзе.

ДРУГІ СУСЕД. У мяне яшчэ ёсць сюртук. І капялюш.

ПЕЛАЁ *(да старога).* Ну што... Бачыш, якая справа, сватаць прыйшлі. Цябе. Справа, канешне, такая, асабістая. Выбар за табой. Вядома, дзяўчына не вельмі, затое згодная. Не, яна насамрэч добрая, у яе ў вачах іскаркі, як сапраўдныя. Хто ж ведаў, што Бог такія вочы ў такую пысу ўцісне. Няшчасная яна зусім. Але ты глядзі сам...

Анёл падышоў да іх, затым да дачкі, якая ўсё яшчэ плакала. Узяў яе за руку і адвёў убок.

РЫБАК. Буркочуць, галубочкі...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Слухай, я цябе калі-небудзь заб'ю. Даруй мне, Божа...

Анёл пачынае паказваць дачцэ розныя фокусы: выцягвае насоўкі з рукава, робіць папяровыя кветкі, жанглюе выпадковымі прадметамі. Яна паступова перастае плакаць і пачынае смяяцца. У хуткім часе яна далучаецца да гульні, і яны разам гуляюць, не звважаючы на іншых...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Так, няма сумневаў, гэта вялікае, чыстае каханне. Мы не можам стаць яму папярок дарогі. Зараз я іх павянчаю, дзе тут узвышэнне?

ДРУГІ СУСЕД. І воз у мяне як новы. І фрак.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Вось да чаго ты гэта сказаў? Да чаго ты ўвогуле гаворыш? Ты думаеш калі-небудзь? Божа, за якія грахі ты паставіў мяне пасвіць гэтых прыдуркаў? Я гатовы... Маладыя, маладыя...

Анёл і дачка не звяртаюць увагі.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. А, ліха з імі... Не будзем адцягваць іх увагу, каб далей ад граху. Я пачынаю...

Уваходзіць Суседка.

СУСЕДКА. Стойце!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Чаго табе?

СУСЕДКА. Вы не можаце іх павянчаць.

ДРУГІ СУСЕД. Ну, чаму?

ПЕЛАЁ. Сапраўды, чаму?

СУСЕДКА. Таму што, як вядома, анёл – істота бясполая, а значыць, не можа быць ні мужам, ні жонкай. А што вы будзеце рабіць, калі ў Рыме вырашаць, што ён анёл?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ліха на яе, яна мае рацыю.

ДРУГІ СУСЕД. Як гэта?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. “Як, як” – вось так. Шкада. Я зрабіў усё, што мог...

ДРУГІ СУСЕД. Але як жа так? Я ж і воз, я ж і фрак... Яна замуж хоча.

ТРЭЦІ СУСЕД. Ці мала, што яна хоча. Яна, вунь, і за айца Гансага таксама хоча.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Лагічна, не ўсе нашыя жаданні ажыццяўляюцца, дзякуй Богу. На ўсё воля Творцы. Няхай чакае. Хутка дакладна, павінны прыйсці ліст з Рыма, і ўсё будзе на сваіх месцах. Маліцеся, дзеці мае. Віно і хлеб да мяне ў дом. Пакуль, Пелаё.

ПЕЛАЁ. Да пабачэння, айцец Гансага.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Пакуль, Элісэнда.

ЭЛІСЭНДА. Заходзьце яшчэ.

РЫБАК. Зойдзем, зойдзем.

ДРУГІ СУСЕД. Пойдзем, дачурка.

Але дачка гуляе з анёлам, не звяртаючы на іх увагі.

ЭЛІСЭНДА. Няхай застанецца. Потым прыйдзе...

Усе суседзі сыходзяць, акрамя Суседкі.

СУСЕДКА. Ён з ёй не ажэніцца, я дакладна ведаю.

ПЕЛАЁ. Таму што анёл?

СУСЕДКА. Таму што ён ажэніцца з іншай. (*Сыходзіць*).

ПЕЛАЁ. Пра што гэта яна?

ЭЛІСЭНДА. Хто ведае...

*Пелаё і Элісэнда займаюцца сваёй работай, анёл і дачка гуляюць.
Зацямненне.*

Карціна 7.

Ноч. Уваходзіць Суседка і крадзеца да куратніка.

СУСЕДКА. Гэй, гэі, ідзі сюды. Паслухай, хочаш, я цябе выпушчу адсюль? А? Я цябе выпушчу адсюль, і мы пойдзем да мяне. Ты ведаеш, мне патрэбны анёл. Я даўно жыву без мужа, ён памёр ад чумы сем год таму, і я зараз вельмі сумую без яго. Я сумую без мужчыны. А ты ж не мужчына, ты анёл, а гэта нашмат лепей. Мы будзем жыць разам, народзім дзяцей, з крыламі, а потым яны вырастуць і адляцяць, а мы застанемся адны... Але мы не будзем самотнымі. Я буду клапаціцца пра цябе. Я ж з самага пачатку ведала, што крышталі камфоры – не ежа для анёлаў. Я з самага пачатку ведала, што будзеш есці толькі кашку з баклажанаў. Я буду гатаваць табе самую лепшую кашку з баклажанаў. Толькі пойдзем са мной. *(Анёл апускае галаву)*. Не хочаш? Чаму? Я табе не падабаюся? Я магу быць прыгажэйшай. Нашмат прыгажэйшай. Я проста зараз... не ў той сукенцы выйшла. А з табой я буду заўсёды прыгожай. Ці, можа, табе спадабалася тая дурнічка? Не, не можа быць... Яна ж такая страшная. Навошта табе яна? Пойдзем са мной.

Уваходзіць Пелаё.

ПЕЛАЁ. Гэй! Хто тут?

СУСЕДКА. Гэта я, Пелаё.

ПЕЛАЁ. Што ты робіш тут, каля майго куратніка?

СУСЕДКА *(да анёла)*. Калі захочаш, толькі шапні... Я адразу ж цябе выпушчу... *(Сыходзіць)*.

Пелаё аглядаецца і таксама сыходзіць.

Карціна 8.

Раніца. Уваходзяць паломнікі, акружаюць куратнік, скачуць вакол яго, стараюцца прывабіць увагу старога, рвуць пер'е з ягоных крылаў. Прыкладаюць іх да сваіх ран і болек, кідаюць камяні, спрабуючы прымусіць анёла ўстаць.

Выходзіць Пелаё з міскай.

ПЕЛАЁ. Ах вы нягоднікі! Пайшлі прэч! Прэч з майго двара! *(Хапае дубіну і выганяе паломнікаў)*. Пайшлі прэч! Ух... Адкуль яны толькі бяруцца? *(Падыходзіць да куратніка)*. Гэй, стары... Гэй, анёл, гэта я, Пелаё, прынёс табе кашку з баклажанаў... Твая любімая кашка. Азірніся, паглядзі... Гэта я, Пелаё. Я...

Стары не рэагуе.

ПЕЛАЁ. Элісэнда! Элісэнда, хутчэй ідзі сюды!

Уваходзіць Элісэнда.

ЭЛІСЭНДА. Што такое?

ПЕЛАЁ. Па-мойму, ён памёр.

ЭЛІСЭНДА. Хто?

ПЕЛАЁ. Стары, анёл. Паглядзі...

ЭЛІСЭНДА. Можа, проста спіць?

ПЕЛАЁ. Чаго раптам, ён жа ніколі не спаў. Акрамя таго, я так гучна крычаў, што абудзіў бы нават анёла.

ЭЛІСЭНДА. Не ведаю, не ведаю... А няўжо анёлы паміраюць?

ПЕЛАЁ. Ніколі не чуў пра мёртвых анёлаў.

ЭЛІСЭНДА. Я таксама... Але ж нехта павінен ведаць, паміраюць яны ці не.

З'яўляецца Суседка.

СУСЕДКА. Паміраюць. Я дакладна ведаю – паміраюць! Лепш за нас паміраюць!

ПЕЛАЁ. Ніколі не чуў пра мёртвых анёлаў.

ЭЛІСЭНДА. І ад чаго?

СУСЕДКА. Ад старасці... Усе паміраюць ад старасці. Ён быў занадта стары, каб заставацца анёлам.

ЭЛІСЭНДА. Што ж нам цяпер рабіць? Пелаё.

ПЕЛАЁ. Чаго ты мяне пытаешся? Вось яна ўсё ведае – у яе і пытайся!

ЭЛІСЭНДА. За плотам сотні паломнікаў чакаюць ацалення. А гэта па пяць сэнтава з носа. Хто пойдзе глядзець на мёртвага анёла па пяць сэнтава з носа?

СУСЕДКА. Трэба будзе зменшыць цану. А пакуль нікому пра гэта нельга казаць! Такія чуткі паляцяць! Гэта павінна быць таямніца. Вялікая таямніца. Чуеце? Я ведаю, я праўду кажу.

ЭЛІСЭНДА. Таямніца?

СУСЕДКА. Вялікая таямніца!

ЭЛІСЭНДА. Чуеш, Пелаё, што яна кажа? Гэта павінна быць вялікая таямніца. Ты не павінны нікому расказваць, што наш анёл памёр.

ПЕЛАЁ. Я і не збіраўся.

СУСЕДКА. Так, няхай гэта будзе таямніца.

ЭЛІСЭНДА. Так, няхай гэта будзе таямніца!

Уваходзіць Рыбак.

РЫБАК. А гэта праўда, што ў вас анёл памёр?

ПЕЛАЁ. А табе якая справа?

РЫБАК. Праўда, сам бачу.

ПЕЛАЁ. Што ты бачыш? Што ты бачыш? Ды ён проста спіць.

ЭЛІСЭНДА. Прылёт адпачыць, стаміўся... Хочаш паглядзець, плаці пяць сэнтава!

РЫБАК. Знайшлі дурня, плаціць пяць сэнтава, каб паглядзець здохлага анёла.

СУСЕДКА. Казала я табе, зніжай цану...

ЭЛІСЭНДА. Не хочаш плаціць, тады ідзі адсюль! Пелаё.

ПЕЛАЁ. Чуў, што табе казалі! Прэч з вачэй ідзі!

РЫБАК. Не вельмі і хацелася! (*Сыходзіць, крычыць*). У Пелаё анёл памёр!
Слухайце ўсе, у Пелаё анёл памёр! У Пелаё анёл памёр!

Голас Рыбака заціхае ўдалечыні.

ПЕЛАЁ. Ну вось, цяпер усе ведаюць...

СУСЕДКА. Грэх не схаваеш у мех, гэта дакладна.

ЭЛІСЭНДА. Вось і скончылася нашае багацце. Шкада ўсё ж такі, што ты не забіў яго тады палкай, а то зараз нават жаласна...

Уваходзяць суседзі, паломнікі, айцец Гансага.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Пелаё.

ПЕЛАЁ. Слухаю, айцец Гансага.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Можна цябе на секундачку...

ПЕЛАЁ. Канешне, святы айцец.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Мне тут паведамлілі, ну, карацей, я нават не ведаю, як сказаць... Гэта праўда?

ПЕЛАЁ. Што?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну, што...

РЫБАК. Што ваш анёл здох!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ты закрыеш свой рот, у рэшце рэшт! Мярзотнік! Даруй Божа... Сам не ведаю, што сказаць... Так гэта праўда, што ён... памёр?

ПЕЛАЁ. Праўда...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Мне трэба сказаць прамову. Дзе тут стаць?

РЫБАК. Сюды... вось.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Дзеці мае, браты і сёстры, смерць прыходзіць да кожнага: да смяротнага і бессмяротнага. (*Раптам да Пелаё*). Ён што, праўда, памёр? А то можа, я дарма тут распінаюся?

ПЕЛАЁ. Здаецца... Паглядзіце самі, ляжыць, не рухаецца.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну, нармальны анёл, калі ён анёл, вядома, не будзе валяцца ў брудзе і маўчаць з заплюшчанымі вачыма. Значыць, памёр...

ЭЛІСЭНДА. І што нам рабіць, айцец Гансага?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Смуткаваць!

ЭЛІСЭНДА. Мы смуткуем.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Правільна.

ЭЛІСЭНДА. А далей?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Далей яго трэба пахаваць.

ЭЛІСЭНДА. Як?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Элісэнда, зашмат пытаешся. Як, як... У Катэхізісе нічога не сказана "як". Але нічога, я сёння напішу ліст епіскапу, а той напіша ліст больш высокай асобе, які напіша ліст самому Папе Рымскаму, так што інструкцыі адносна пахавання будуць з самага верху.

ПЕЛАЁ. Гэта добра. Толькі што ад яго застанеца, пакуль дайдуць гэтыя інструкцыі.

СУСЕДКА. Я ведаю, як робіцца пахаванне анёла.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Скуль ты ведаеш, ты што гэта рабіла?

СУСЕДКА. Разумным людзям дастаткова панюхаць мяса, каб зразумець, што яно пратухла, і неабавязкова яго есці, праўда?

ПАЛОМНІКІ. Так, гэта так, правільна сказана...

ПЕРШЫ СУСЕД. Яна што, збіраецца яго нюхаць?

ДРУГІ СУСЕД. Ды не, яна казалася пра мяса...

ТРЭЦІ СУСЕД. Навошта ёй мяса?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Гэта нейкая загадка, ці што? Я нічога не разумею...

ПЕЛАЁ *(да Суседкі)*. І што мы павінны з ім рабіць?

СУСЕДКА. Вы? Вы павінны адсекчы яму крылы, потым іх скрыжаваннем накрыць ягонае цела, якое трэба спаліць на галінах агавы, калі ўзыдзе поўня. Попел варыць у воску, з воску вылепіць свечкі. Так, свечак павінна быць сорак дзевяць. Чуецца, сорак дзевяць свечак. Усе паставіць радком і спаліць, і вось, калі апошняя свечка дагарыць, ад яе адзеліцца душа анёла і паляціць у Рай. Вось тады ён і будзе пахаваны.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Адкуль ты гэта ведаеш?

СУСЕДКА. Ведаю.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Адкуль ведаеш?

ЭЛІСЭНДА. Сорак дзевяць свечак... Скрыжаванне крылаў...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ведаеш адкуль?

СУСЕДКА. Вось прыляпіўся...

ПЕЛАЁ. Я пайшоў за сякерай. Крылы ў яго вялікія, так не адарвеш. *(Ідзе да дома)*.

ЯМАЕЦ. Джа не верыць...

ПЕРШЫ СУСЕД. Што?

ЯМАЕЦ. Джа не верыць...

ПЕРШЫ СУСЕД. Што?

ЯМАЕЦ. А раптам ён не памёр.

ПЕЛАЁ. Што?

ЯМАЕЦ. Ён... А раптам ён не памёр, на Ямайцы такое бывае, ты памёр, а затым зноў жывы. Можа, ён размаўляе з Джа...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ты кінь гэтае дурноцце! Джа... Святая Царква не ведае ніякіх ямайскіх Джа! А значыць, іх няма! І ніхто з імі не размаўляе! Гэтыя ямайцы небяспечныя, я заўсёды казаў, ямайцы небяспечныя...

ЯМАЕЦ. А я размаўляў з Джа...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Так і ведай, гэтыя вашыя ямайскія прымхі тут не пройдуць! Што я мёртвых людзей не бачыў?

ЛУНАЦІК. Людзей – так, але ж ён з пёрамі...

ЖАНЧЫНА. Трэба праверыць, ці б'ецца ў яго сэрца... Сэрца!

ЭЛІСЭНДА. Ты за сваім сэрцам сачы.

СУСЕДЗІ. Ды памёр ён, памёр.

РЫБАК. Я сам бачыў, як ён памёр.

ЯМАЕЦ і ПАЛОМНІКІ. Гэта яшчэ ні пра што не кажа! Ні пра што не кажа! Я колькі разоў паміраў... Джа не памірае!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА і СУСЕДЗІ. Хопіць гэтых прымхаў! Хопіць! Прайдзісветы! Не смейце нам указваць! Мы самі разбярэмся! Са сваім анёлам разбярэмся самі!

Агульны гвалт і лаянка.

ПЕЛАЁ. Цішэй, цішэй, не крычыце! Вось гартаваны прут з таўром для маладых бычкоў. Прысмалім яго і праверым! Няхай усе ўпэўняцца, што ён мёртвы.

Пелаё падыходзіць да старога і прыпальвае яму бок. Анёл ускоквае ў шаленстве, крычыць, матляе крыламі так страшна, што ўсе з крыкам разбягаюцца. Затым зноў сядзе і змаўкае.

Карціна 9.

Пелаё ўваходзіць з кашкай, з асцярогай падыходзіць да куратніка, ставіць місу і спешна адыходзіць.

Уваходзіць Рыбак.

РЫБАК. Ну як ён?

ПЕЛАЁ. Здаецца, ціха...

РЫБАК. І чаго ён так загневаўся на нас?

ПЕЛАЁ. Я не ведаю...

З'яўляецца Суседка.

СУСЕДКА. Анёлы не гневаюцца. Я гэта ведаю дакладна.

РЫБАК. Не гневаюцца?

СУСЕДКА. Ніколі.

Спалоханыя, з'яўляюцца іншыя суседзі.

ТРЭЦІ СУСЕД. А што гэта было?

ПЕРШЫ СУСЕД. Вельмі хацелася б ведаць...

СУСЕДКА. Нічога асаблівага. Фізічныя практыкаванні. Усе анёлы так робяць для рухавасці крылаў.

ПЕЛАЁ. А можа, яму было балюча...

СУСЕДКА. Анёлы не адчуваюць болю, гэта даўно вядома. Хоць тысячу разоў палі яго гартаваным жалезам, ён будзе толькі ўсміхацца. Ды ты паспрабуй сам, паспрабуй, Пелаё.

СУСЕДЗІ. Паспрабуй, прыпалі яго... Давай...

ПЕЛАЁ. Не буду спрабаваць. А вам толькі адно: паглядзець, як стары пакутуе.

СУСЕДКА. Ды я ж табе кажу, ім гэта толькі прыемна.

ПЕЛАЁ. Досыць! Нічога не хачу чуць.

ДРУГІ СУСЕД (*наказвае на старога*). Глядзіце, ён зноў прысеў.

СУСЕДКА. Проста ён адпачывае пасля перажытага патопу. Анёлы тады так стаміліся, калі вычэрпвалі ваду...

Уваходзіць айцец Гансага.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Добры дзень, Пелаё. Як жыццё?..

ПЕЛАЁ. А вы, святы айцец, кудысьці адышлі...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. А я ўспомніў якраз пра адну неадкладную справу. У царкве... Неадкладную.

ПЕЛАЁ. Разумею.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Неадкладную! (*Усім*). І няма чаго на мяне так глядзець! Ну, увогуле, я рады, што ўсё высветлілася... Што ўсе жывыя, здаровыя... А дзе Элісэнда?

ПЕЛАЁ. Яна ў доме з дзіцём.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну і добра... Мне трэба сказаць прамову. Дзе тут узвышэнне? А вось...

РЫБАК. Дапамагчы?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Я сам! Дзеці мае, казаў жа я вам – усё гэта нядобрыя спакусы! Дзеці мае, бойцеся хімер, бойцеся спакусаў – яны звязуць вас з сапраўднага шляху так незаўважна, што вы і самі не заўважыце, як станеце прыслужваць д'яблу. А ці ж добра для чалавека прыстойнага прысвячаць столькі часу крылатым істотам? У Катэхізісе гэта не дазволена. Я ўсё сказаў...

РЫБАК. Добрая прамова! Праўда?

СУСЕДЗІ (*усе разам*). Так, наш айцец Гансага ўмее крануць за жывое! Цудоўная прамова! Выдатная прамова! Цудоўная... Выдатная... Выкшталцоная...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Не трэба, не трэба... Гэта мой абавязак, як пастыра Хрыстовага статку. Бог дапамагае мне знайсці верныя словы...

Выходзіць Элісэнда.

ЭЛІСЭНДА. Папіце гарачага малака, айцец Гансага.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Дзякуй, Элісэнда. Ох, Пелаё, трывожыць мяне ваша істота, ох, трывожыць...

ПЕЛАЁ. А з Рыма няма вестак?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Зразумела, гэта канфедынцыйная інфармацыя...

РЫБАК. Ну, ну...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Адыдзі адсюль! (*Рыбак робіць крок назад*). Далей! Яшчэ далей! А цяпер увогуле сыдзі адсюль! (*Рыбак выходзіць. Да Пелаё*). І двух слоў сказаць не даюць... Што за людзі!

ЭЛІСЭНДА. Дык няма вестак?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Пакуль няма. Дзень пры дні чакаю. Але вышнія сілы кажуць мне, што ліст ад... вядома каго ўжо на шляху.

СУСЕДКА. А мне вышнія сілы кажуць, што ліст ужо тут.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ты думаеш?

СУСЕДКА. Я ведаю.

Забягае Рыбак.

РЫБАК. Айцец Гансага! Айцец Гансага! Вам ліст з Рыма! З самога Рыма!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Дзе?

РЫБАК. Вось! *(Дае ліст)*.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Божа, дзякуй табе! Ліст з Рыма! Бачыце? Я ведаў, я казаў, што ён прыйдзе! А! Папа адказаў мне! Мне! Адказаў Папа! Усім зразумела? Зараз мы пра ўсё даведаемся! Так, я адкрываю... *(Жагнаецца і з пабожнасцю, асцярожна адкрывае карпэту)*.

ПЕРШЫ СУСЕД. Ну што там?

ДРУГІ СУСЕД. Ён паштоўку даслаў?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Адыдзіце ўсе!

ПЕЛАЁ. Ну адыдзіце, адыдзіце ўсе, не перашкаджайце... Айцу Гансага трэба засяродзіцца.

СУСЕДЗІ. Мы проста хочам ведаць!

ПЕЛАЁ. Цішэй, цішэй, зараз пра ўсё даведаемся...

Айцец Гансага доўга і ўдумліва чытае, апускае паперу, затым зноў перачытвае.

ЭЛІСЭНДА. Ну што?

ПЕЛАЁ. Гэта анёл?

Айцец Гансага маўчыць.

РЫБАК. Гэта не анёл?

Айцец Гансага маўчыць.

РЫБАК. А хто, мутант?

СУСЕДЗІ. Айцец Гансага, не мучайце нас, хто гэта?

Усе глядзяць на айца Гансага, той вытрымлівае вельмі доўгую паўзу і ўзыходзіць на ўзвышэнне.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Дзеці мае...

СУСЕДКА. Ён вам нічога не скажа.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА *(расчаравана)*. Мне няма чаго вам сказаць...

ЭЛІСЭНДА. А што ў лісце?

ТРЭЦІ СУСЕД. Папа не ведае?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Дурань, як толькі ты мог такое падумаць?! Папа не ведае! Папа ведае! Толькі... Толькі... Толькі спачатку ён просіць адказаць на чатыры пытанні.

РЫБАК. Чатыры?

ПЕЛАЁ. Якія пытанні, айцец Гансага?

АЙЦЕЦ Гансага. На чатыры пытанні, пасля якіх магчыма будзе прыняць канчатковае рашэнне. Па-першае, ці ёсць у істоты пуп? А?

Паўза.

ЭЛІСЭНДА. Мы не ведаем...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Як?! Гэта ж прынцыпова! Трэба ведаць! Разбэсціліся... Калі ўжо такіх рэчаў не ведаем, што ж далей?! (*Глядзіць у ліст*). Ці размаўляе ён на арамейскай мове⁵? А?

ПЕЛАЁ. Не ведаю.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ганьба. Ці можа ён некалькі разоў зваліцца на вастрыё шпількі⁶?

ПЕЛАЁ. Не ведаю.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. І, нарэшце, галоўнае пытанне: ці не з'яўляецца ён проста крылатым нарвежцам? Што маўчыце?

ЭЛІСЭНДА. Айцец Гансага, даруйце, мы не ведаем. Мы ніколі не бачылі крылатых нарвежцаў.

ПЕЛАЁ. Ды і ўвогуле нарвежцаў.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. І не трэба адгаворак! Гэта вам не цацкі! Ну...

ПЕЛАЁ. Што “ну”?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Дык чаго мы стаім? Рым чакае ад нас адказаў! Дзеці мае, я ўжо не буду станавіцца на ўзвышэнне, дзеці мае, наш абавязак высветліць ісціну! Рым спадзяецца на нас! Дзеці мае, знайдзіце хто-небудзь вастрыё шпількі! Зараз мы адкрыем нарыў хлусні, знойдзем праўду... Не бойцеся, з намі Бог!

ДРУГІ СУСЕД. У мяне ёсць шпілька...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Тады наперад, у куратнік! З Богам! Усе за мной!

Усе заходзяць у куратнік, акружаюць анёла і адначасова пачынаюць шукаць адказы на ўсе пытанні.

Дзікі енк.

Зацямненне.

Карціна 10.

На сцэне з'яўляецца антрэпрэнёр вандроўнага карыбскага цырка з вялізнай чорнай скрыняй.

АНТРЭПРЭНЁР. Спадары і спадарыні! Сеньёры і сеньярыты! Упершыню ў вашым горадзе знакаміты цырк Аракуана пакажа вам сваё неверагоднае, дзівоснае, фантастычнае прадстаўленне! “Жанчына-павук, якой можна задаваць пытанні”. Спяшайцеся пабачыць! Прашу, маэстра...

З усіх бакоў збіраюцца суседзі і паломнікі. Чорная скрыня адчыняецца і адтуль з'яўляецца велізарны таранутол з галавой сумнай дзяўчыны.

⁵ Арамейская мова лічыцца мовай Ісуса Хрыста, сустракаюцца арамейскія словы і выразы ў Старым і Новым Запаветах.

⁶ У дадзеных словах Ф.Г.Маркес, а за ім і А.Курэйчык, высмейваюць каталіцкае багаслоўе. У XVII ст. англійскія пратэстанты пакарысталіся гульнёй слоў, каламбурам. Кончык іглы (шпількі) на англійскай мове таго часу гучыць падобна да крылатага выразу “бэссэнсоўнае пытанне”. У арыгінале пытанне гучыць так: “Колькі анёлаў могуць танчыць на галоўцы шпількі?”

АНТРЭПРЭНЁР. Два сэнтава! Усяго толькі два сэнтава за прадстаўленне!
Прашу вас, падыходзьце...

ЛУНАЦІК. Глядзіце... Яна рухаецца...

АНТРЭПРЭНЁР. Усяго за два сэнтава вы можаце паглядзець на яе з усіх бакоў,
каб на свае вочы ўпэўніцца ў сапраўданасці жахлівага здарэння!

ЯМАЕЦ. Колькі кашуте?

АНТРЭПРЭНЁР. Два сэнтава... І вы можаце задаць любыя пытанні. (*Збірае грошы*). Прашу...

РЫБАК. Ты спіш з мужчынамі ці з павукамі?

ЖАНЧЫНА-ПАВУК. Я яшчэ дзяўчына.

ЭЛІСЭНДА. Як ты стала павуком, дзіцятка маё?

ЖАНЧЫНА-ПАВУК. О, здаецца, гэта было так даўно... Я была яшчэ амаль дзяўчынка, калі аднойчы збегла з бацькоўскага дому на танцы. Пратанчыла ўсю ноч без дазволу! А калі вярталася лесам дадому, раптам неба расчынлася па сярэдзіне са страшэнным грукатам і з гэтай шчыліны з'явілася шэрая маланка, якая і пераўтварыла мяне ў павука.

ЖАНЧЫНА. Якая сумная гісторыя... Небарака, а ўсё праз непаслухмянасць... У мяне нават сэрца часцей застукала. Чуеце?

ЭЛІСЭНДА. Сапраўды, сумная гісторыя... А такая добрая дзяўчына была.

ЯМАЕЦ. Джа так робіць... На Ямайцы шмат такіх...

ПЕРШЫ СУСЕД. Чым ты харчуешся?

ЖАНЧЫНА-ПАВУК. Я магу есці толькі галушачкі з мяснога фаршу...

АНТРЭПРЭНЁР. Вось галушачкі! Плаціце адзін сэнтава – і вы можаце кідай ёй іх проста ў рот! Калі ласка, калі ласка, паспрабуйце...

ДРУГІ СУСЕД. Дайце мне галушак, у маладосці я няблага кідаў камяні...

ТРЭЦІ СУСЕД. А яна не кусаецца?

АНТРЭПРЭНЁР. Ды што вы, яны абсалютна бяскрыўдная...

Суседзі пачынаюць забаўляцца з Жанчынай-павуком.

РЫБАК. А яна можа плесці павуціну?..

АНТРЭПРЭНЁР. О, яна робіць гэта па-майстэрску! Самыя далікатныя сэвільскія карункі!

ЭЛІСЭНДА (*спрабуе ўклініцца*). А ніхто не жадае паглядзець на анёла? На анёла ніхто не жадае паглядзець? Сапраўднага? А?

РЫБАК. Ды што ты прычапілася са сваім анёлам? Бачылі мы ўжо яго! Бачылі!

СУСЕДЗІ (*наперабой*). А яна баіцца птушак? Ці слухаецца яна цяпер сваіх бацькоў? Ці верыць яна ў Бога? Ці рабілі ён прапановы ажаніцца?

ЭЛІСЭНДА (*рачаравана*). Дык што... Ніхто не жадае паглядзець на анёла...

РЫБАК. А што яшчэ можа ваша Жанчына-павук?

АНТРЭПРЭНЁР. О, колькі пытанняў! Якая цікавасць! Сеньёры, сеньярыты, яна можа вельмі, вельмі многае! Але пра гэта – заўтра ў нашым наступным грандыёзным прадстаўленні. Заўтра вы пачуеце адказы на ўсе свае пытанні і нават зможаце даведацца пра вашу будучыню... Самыя неверагодныя прадказанні Жанчыны-павука! Два сэнтава за прагляд...

Антрэпрэнёр зачыняе Жанчыну-павука ў чорную скрыню. Натоўп пачынае разыходзіцца.

ПЕРШЫ СУСЕД. Вось гэта сапраўднае відовішча!

ЖАНЧЫНА. І такое самотнае... Хапае за самае сэрца.

ДРУГІ СУСЕД. А я двойчы галушкамі трапіў ёй у рот. Значыць, не згубіў былы спрыт... Я ж быў добрым стралком.

ЯМАЕЦ. Яна родам з Ямайкі, гэта дакладна... Усе такія родам адтуль!

ЛУНАЦІК. Гэта ўжо дакладна...

ТРЭЦІ СУСЕД. І ўсё ж такі ёсць у ёй нешта жаночкае... Нешта чароўнае.

РЫБАК. Трэба ўсё расказаць айцу Гансага.

Усе сыходзяць. Застаюцца толькі Элісэнда і Пелаё.

ПЕЛАЁ. Ну што паробіш... У гэтым свеце ўсё такое непастаяннае.

Элісэнда скрушліва ківае галавой.

ЭЛІСЭНДА. Нічога... Пайду прыгатую баклажанную кашку. *(Сыходзіць у дом).*

ПЕЛАЁ *(падыходзіць да куратніка, да старога)*. Ну, сеньёр, здаецца, ты нікому ўжо не патрэбны... Ніхто болей не хоча плаціць пяць сэнтава, каб паглядзець на цябе. Нават адзін сэнтава ніхто больш плаціць не хоча. Цяпер усіх цікавіць толькі Жанчына-папук. Вядома, гэта ж сапраўдны цуд, не тое, што ў цябе. А якія ў цябе цуды? Сам падумай: сляпы, да якога не вярнуўся зрок, затое выраслі тры новыя зубы, або, памятаеш, паралітык – ну такі, смешны, які так і не хацеў хадзіць, затое ледзь не выйграў латарэю ці пракажоны, у якога на язвах выраслі сланечнікі. Не, з такімі цудамі далёка не заедзеш... *(Выходзіць)*.

Карціна 11.

Анёл адзін. Адчыняюцца чорныя дзверы скрыні, і з яе выходзіць Жанчына-папук. Яна падыходзіць да куратніка і доўга разглядае старога.

ЖАНЧЫНА-ПАВУК. А цябе крыламі таксама пакаралі за непаслушэнства? *(Анёл глядзіць на яе)*. Даруй, я ведаю, што ўсё не так. Я не хацела цябе пакрыўдзіць... Я чула, ты анёл і цябе таксама паказваюць за грошы, як і мяне? *(Стары ківае)*. Але ў цябе ж ёсць крылы. Чаму ты не паляціш? *(Стары паціскае плячыма)*. Не можаш? Ці, можа, табе няма куды ляцець? *(Стары нешта кажа на сваёй незразумелай мове)*. А я і не думаю нікуды ісці, хоць і навучылася адкрываць гэтую скрыню. Лапкі ў мяне тонкія, імі лёгка... Спачатку я была вельмі засмучаная, што мяне ўсе васьмь так усе разглядаюць, кідаюць у рот галушкі, задаюць гэтыя дурныя пытанні. А потым, сама не ведаю, як атрымалася. Мне спадабалася... Так, мне падабаецца ў цырку. Бо ў цырку я сапраўдная артыстка, мне нават апладзіруюць. А каму я была б цікавая, бегаючы па лесе? Хіба што паляўнічым... А табе не падабаецца быць на публіцы? *(Анёл ківае)*. Ну, гэта не ўсім падабаецца... Спачатку я таксама бянтэжылася ад свайго выгляду, ну,

ведаеш, гэтыя валасатыя ножкі, павучынае брушка, а потым падумала, што, напэўна, гэта лёс... Усё ж такі шкада, што ты не ўмееш лётаць. Я так шкадую, што тая маланка не дала мне птушынага цельца... (*Ідзе да сваёй скрыні*). Мне было прыемна з табой пазнаёміцца. Я хацела б, каб за маё прадстаўленне плацілі пяць сэнтава... Заўтра мы з'язджаем у турнэ па ўзбярэжжы... Бывай стары-стары сеньёр з велізарнымі крыламі... (*Заходзіць у скрыню, тая зачыняецца і знікае*).

Уваходзіць Суседка, яна дзіўна апранутая, як быццам сабралася ў вельмі далёкую дарогу. У руках стрэльба. Яна, азіраючыся, падыходзіць да куратніка.

СУСЕДКА. Выходзь. У мяне няма больш за сілы трываць, я іду і забіраю цябе з сабой. Хочаш ты ці не хочаш, а давядзецца ісці. Я ўсё прадумала, калі яны заўважаць, то падумаюць, што цябе скраў вандроўны цырк, каб паказаць за грошы як дзівоцтва. А пакуль яны будуць іх даганяць, ад нас з табой ні пылу ні следу... Мы паедзем за горы, туды, дзе жыве які-небудзь іншы народ. Там ніхто не будзе ведаць, хто я, а хто ты... Там мы будзем жыць спакойна і шчасліва. Чуеш? (*Анёл толькі сумна глядзіць на яе*). Яны толькі замучаюць цябе... А я замучаю сябе, бо я занадта шмат ведаю пра гэты свет. І пра каханне. Ты павінны пайсці са мной, павінны, ці мне давядзецца забіць цябе. Ідзём, хто-небудзь можа нас убачыць, ідзём... (*Яна пачынае цягнуць яго з куратніка, ён супраціўляецца*). Ну чаго ты натурышся, дурненькі, ну што ты...

У гэты момант выходзіць Элісэнда.

ЭЛІСЭНДА. Гэй, што ты робіш?

СУСЕДКА. Ну вось бачыш, нас заўважылі...

ЭЛІСЭНДА. Стой! Пелаё, сюды! У нас крадуць нашага анёла!

ПЕЛАЁ (*выбгае*). Што такое?!

ЭЛІСЭНДА. Яна зводзіць нашага анёла!

СУСЕДКА. Так, зводжу! І звяду. І калі нехта захоча перашкодзіць мне, хай найперш добранька падумае. Усе ведаюць, што я страляю лепей за любога паляўнічага...

ЭЛІСЭНДА. А нас не напалохаеш!

ПЕЛАЁ. Элісэнда, асцярожна...

ЭЛІСЭНДА. Яна не звядзе нашага анёла! Мы яго знайшлі. Мы яму давалі ежу і прытулак...

СУСЕДКА. Ну навошта ён вам? Вы ж нічога пра анёлаў не ведаеце. Вы нават не ведалі, як яго пакарміць. Вы калолі яго іголкамі і выстаўлялі напаказ, як двухгаловае парася ці электрычную цацку. Вы трымаеце яго за кратамі, мучыце яго... А я... Я вызвалю яго!

ЭЛІСЭНДА. Бач ты, вызваліцельніца! Ты ж сама нам казалася, што з ім трэба рабіць!

СУСЕДКА. А я вас падманвала, таму што вы ўсё адно не зразумеете... Вы яго не зразумеете, таму што яго мова зразумелая толькі закаханаму сэрцу.

ЭЛІСЭНДА. Што ж гэта мова такая, якую разумеюць толькі закаханыя сэрцы?

СУСЕДКА. Гэта мова анёлаў.

ЭЛІСЭНДА. І ты разумееш яе?

СУСЕДКА. Так, я разумею яе...

ПЕЛАЁ. Хай ідзе. Мы ўжо атрымалі сваё, Элісэнда. Калі хоча, хай яна забірае яго.

ЭЛІСЭНДА. Не! Гэта нашае!

СУСЕДКА. Не падыходзь! Ён ідзе са мной!

Элісэнда хапаецца за стрэльбу, яны змагаюцца.

ЭЛІСЭНДА. Дапамажыце! Усё сюды!

ПЕЛАЁ. Асцярожна...

Суседка адштурхоўвае Элісэндду, але забягаюць суседзі, Рыбак і айцец Гансага і заступаюць ёй шлях.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Што тут адбываецца?

ЭЛІСЭНДА. Яна хоча скрасці нашага анёла!

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ну, ну, ну...

ЭЛІСЭНДА. Даруйце, крылатага старога... Зладзейка!

ПЕРШЫ СУСЕД. Відавочна, яна хоча зарабіць грошай, паказваючы яго па вёсках.

ДРУГІ СУСЕД. Ён павінны чакаць вырашэння з Рыма, каб жаніцца з маёй дачкой.

РЫБАК. Можа, ён таму і вырашыў збегчы...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Гэта праўда?

СУСЕДКА. Так, праўда! Чаго глядзіце, праўда! Таму што я адзіны чалавек, якому ён патрэбен. Я адзіны чалавек, які яго разумее. Адна я ведаю яго таямніцу...

ТРЭЦІ СУСЕД. Пра якую таямніцу яна кажа?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Пра якую таямніцу ты кажаш?

СУСЕДКА. Таямніцу ягонага сэрца. Але я вам яе не скажу!

РЫБАК. А можа, і няма яе, таямніцы?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Можа, і праўда, дурыш ты нас?

ЭЛІСЭНДА. Канешне, дурыць! Ёсць там таямніца ці няма, нас не хвалюе – стары наш і застанеца ў нас!

ДРУГІ СУСЕД. І ажэніцца з маёй дачкой.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Ты хоць памаўчы...

СУСЕДКА. Ды гэта вы нічога не разумееце. Вы ж не думаеце пра яго, зусім не думаеце. А я ўвесь час думала і разгадала. Я разгадала. Вось! (*Яна паказвае нейкую карту*). Вось, памятаеце, у той дзень быў усходні шторм? Вецер дзьмуў з Усходу. А анёл ляцеў адтуль, але вецер быў занадта моцны і ён памыліўся, ён трапіў не туды, куды хацеў... Вы што, не зразумелі, што вецер знёс яго з праўдзівага шляху.

ЭЛІСЭНДА. А куды па-твойму ён ляцеў?

СУСЕДКА. Да мяне! Я гэта ведаю дакладна. Да мяне яго паслаў Бог, таму што я самотная, таму што я чакала яго, я малілася пра яго. І ён ляцеў да мяне, але з-за праклятага дажджу збіўся... Ён не даляцеў зусім крыху, зусім крыху...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Што ты думаеш, Пелаё?

ПЕЛАЁ. Па праўдзе, нават не ведаю...

ЭЛІСЭНДА. Ён наш! Пелаё, нават не думай! Наш, і ўсё!

ДРУГІ СУСЕД. Пакуль ён не ажэніцца з маёй дачкой, ён нікуды не пойдзе!

ПЕРШЫ СУСЕД. Хай застаецца, з ім весялей...

ТРЭЦІ СУСЕД. Апроч таго цікава, анёл ён усё ж такі ці не. Не адпускайце яе...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Я даўно казаў, яе забабоны не давядуць да добрага.

СУСЕДКА. Ах так, не хочаце? Хай ён не будзе мой, але і ваш ён таксама не будзе! (*Анёлу*). Даруй мяне, я занадта кахаю цябе...

Яна страляе ў яго са стрэльбы і ўцякае. Паўза. Анёл павольна асядае.

РЫБАК. Здаецца, што каюк.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. М-да... Ну чаго сталі, разыходзьцеся, разыходзьцеся. Няма чаго вам тут пляцца. Ну заблілі нейкага валацугу з крыламі, ну і што?

ТРЭЦІ СУСЕД. Не бачыць ягонай дачцэ мужа...

ДРУГІ СУСЕД. А справа была амаль вырашаная... І воз як новы...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Які воз? Сапраўды, воз. Правільна, прыкаці яго сюды...

ПЕЛАЁ. Я вазьму рыдлёўку...

ЭЛІСЭНДА. Які жах, адным скокам страціла і сяброўку і анёла...

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Што зрабіць, жыццё часам падае непрыемныя сюрпрызы. Так?

ПЕЛАЁ. Так, толькі здаецца, што ён усё ж такі жывы.

Стары сапраўды сеў.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Яна прамахнулася? Сапраўды, невядомыя шляхі Божыя, каб лепшы стралок на дзвесце міль у акрузе прамахнуўся з трох крокаў, трэба каб вышэйшыя сілы вельмі пастараліся...

ЭЛІСЭНДА. Ці ён проста бессмяротны. Анёлы ж бессмяротныя, праўда?

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Так, мне час ісці.

ЭЛІСЭНДА. Мы так ўдзячныя вам, айцец Гансага, вы адзіны, хто яшчэ цікавіцца нашым анёлам.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Не даказана, што гэта анёл.

ЭЛІСЭНДА. Даруйце, даруйце, нашым чалавекам.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Гэта не чалавек! Людзей з крыламі не бывае.

ЭЛІСЭНДА. Настоечкі? (*Падае яму кілішачак*).

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Не адмоўлюся... (*П'е*). Ох, як яны замучылі мяне гэтымі сваімі пытаннямі! Часам мне здаецца, што ў Рыме ўсе адурэлі. Усё ж факты перад вачыма! Вось і вырашы – хто ён, чалавек ці анёл! Дык не! Нельга... Я вам гэта сп'яна ўсё кажу, гэтак і ведайце...

ПЕЛАЁ. Хто ж на цвярозую галаву праўду скажа?

Элісэнда і Пелаё выходзяць.

Карціна 12

АЙЦЕЦ ГАНСАГА *(да анёла)*. Я нарадзіўся ў 1904 годзе. Мой бацька быў лесарубам. Мой дзядзька быў лесарубам. Мой дзед быў лесарубам. Тры мае браты сталі лесарубамі. Я пачаў секчы дрэвы, калі мне было чатыры гады. Я ведаю трыццаць два спосабы ссекчы дрэва. Ты можаш намаляваць лінію, і я зрэжу дрэва так, што яно зваліцца дакладна на яе. Разумееш? *(Стары ківае)*. А потым я адмарозіў сабе... Ну ў агульным, не важна, што я сабе адмарозіў, але гэта быў знак. Знак адтуль. «Гансага, ты павінен змяніць сваё жыццё. Вакол цябе адны ідыёты, але ім патрэбна надзея. Ім патрэбна вера. А ў цябе моцныя рукі, ты можаш іх навучыць». *(Паўза)*. Дзесяць год... Дзесяць год... І хоць бы хоць адна жывёліна падзякавала. Але я трываю, я вяду іх праз бездань няверы проста ў рай. Можа, мне б хутка далі павышэнне. Можа, я б стаў біскупам. Ці нават папам. Я вось-вось павінен атрымаць ліст па гэтай нагодзе. *(Раптам пачынае галасіць. Анёл спрабуе яго супакоіць)*. А вось глядзі, што я атрымліваю! Бачыш! Вось глядзі, глядзі... *(Выцягвае тоўсты пачак лістоў, пачынае іх разглядаць, перабіраць. Надзявае акуллары)*. Ліст чатырнаццаты. *(Пачынае зачытваць)*. «Калі вы не можаце вызначыць анёла з першага позірку, не спяшаецца. Анёлы, як вядома, істоты бессмяротныя. Калі ён перажыў усіх вас, значыць з высокай верагоднасцю можна сцвярджаць, што ён анёл». Як табе? *(Істэрычна смяецца)*. Давай далей. Ліст сорок сёмы. «Праблема анёла цесна звязаная з міфалогіяй, таму рэкамендуецца старанна» – заўваж, – «старанна вывучыць міфы Старажытнай Грэцыі і Персіі». Як, га? Ліст сто дванаццаты, адзін з маіх любімых: «Калі вы ўсё яшчэ не ўпэўнены, паспрабуйце наступны спосаб: змайструйце крылы, падобныя на анельскія, надзеньце бараду і вопратку, паводле прыкладзенага малюнка. Падыдзіце да аб'екта, назавіцеся Арханёлам Гаўрыілам, і запатрабуйце справаздачы»... Ты бачыш да чаго ўсё дайшло... Бачыш, да чаго ты мяне давёў, паскуднік. Да чаго вы ўсе мяне давялі. Слухай, ну скажы сумленна, хто ты такі? Хто ты? Адкуль? Адтуль? Адтуль? *(Анёл разводзіць рукамі)*. Можаш, нічога не казаць. Проста дай знак. Ну, вось так, ці вось так... Як-небудзь! *(Паўза)*. Божачка, ну і лёс ты мне прыгатаваў: паства – прыдуркі, анёлы – дэгенераты. *(Паўза)*. Куды коціцца свет? Слухай, стары, ішоў бы ты адгэтуль. Насамрэч. Падумай сам, ну што ты тут забыўся? Азірніся, паглядзі на ўсё гэта, паглядзі на гэтых людзей, ты ім не патрэбны... Што ты ад нас хочаш? Навошта мы табе? Ідзі. Проста ідзі... Павер, так будзе лепей. Усім лепей...

Узмах крылаў. Яны наварочваюцца. Стары спрабуе ўзляцець, спачатку нязграбна, нязграбна махае велізарнымі крыламі, але раптам ён адрываецца ад зямлі і ўзлятае.

Усе суседзі, паломнікі высыпалі ў двор, прыйшоў Пелаё.

АЙЦЕЦ ГАНСАГА. Гэта анёл, зараз я зразумеў, гэта быў анёл...

Выходзіць Элісэнда з дзіцём. Дзіця плача.

Анёл азіраецца. Святло гасне.